

NÕUKOGU ARVAMUS,**27. märts 2007,****Rumeenia lähenemisprogrammi kohta, 2006–2009**

(2007/C 89/06)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta (¹), eriti selle artikli 9 lõiget 1,

võttes arvesse komisjoni soovitusi,

olles konsulteerinud majandus- ja rahanduskomiteega,

ON ESITANUD KÄESOLEVA ARVAMUSE:

- (1) Nõukogu vaatas 27. märtsil 2007. aastal läbi Rumeenia lähenemisprogrammi aastateks 2006–2009.
- (2) Rumeenia majanduskasv oli viimasel viiel aastal suur, kuid SKP inimese kohta (väljendatakse ostujõu standardina) on 34 % ning seega jätkuvalt alla ELi 25 liikmesriigi keskmise 2005. aastal. Seetõttu on vajadus järele jõuda suur ning on Rumeenia peamine ülesanne keskpikas ja pikaajalises perspektiivis. Kiire ja kestav inflatsiooni vähenemine ja riigi rahanduse konsolideerimine andsid tunnistust majandusliku stabiilsuse paranemisest aastatel 2001–2005. Keskmine inflatsioonimäär oli 2006. aastal 6,6 %.
- (3) Programmi makromajandusliku lähtestsenaariumiga on ette nähtud, et SKP reaalkasv väheneb oluliselt kontrollväärtust ületavalt tasemelt 8 %-lt 2006. aastal järk-järgult 5,9 %ni 2009. aastal, mis samuti ületab kontrollväärtust. Praeguse teabe põhjal hinnates näib, et kõnealune stsenaarium põhineb usutavatel kasvuprognosidel. Programmi inflatsiooniprognos tundub olevat pigem madal, kuna eeldatakse laenamise ning eratarbimise suurenemise jätkuvat aeglustumist, mis ei pruugi aga realiseeruda. Erinevalt programmist prognoosisid komisjoni talitused 2006. aasta sügisel, et välisvõlg 2007. ja 2008. aastal suureneb veelgi impordi tõttu, mis jätkuvalt ületab ekspordi suure eratarbimise ja investeeringute tõttu.
- (4) Komisjoni talituste 2006. aasta sügisprognoosi kohaselt ulatus valitsemissektori eelarve puudujääk 2006. aastal 1,4 %ni SKPst võrreldes 2005. aasta detsembris ühinemiseelses majandusprogrammis sätestatud eesmärgiga 0,7 % SKPst. Lähenemisprogrammis hinnatakse puudujäägi suuruseks 2,3 % SKPst. Algsest eesmärgist kõrvalekaldumine kajastab märkimisväärseid lisakulusid eelkõige jooksvate kulude puhul, mis on osaliselt tingitud kulutamata investeerimisvahendite ümberjaotusest ning mis arvatust enam ületavad tulude suuremat kasvu.
- (5) Programmi peaeesmärk on jätkata eelarve konsolideerimist, et saavutada keskpika perioodi struktuurse puudujäägi (st tsükliliselt kohandatud tasakaal, v.a ühekordsed ja muud ajutised meetmed) eesmärk 0,9 % SKPst 2011. aastal, st pärast programmiperioodi lõppu. Programmi eesmärk on vähendada valitsemissektori eelarvepuudujääki 2,3 %-lt SKPst 2006. aastal 2 %-le SKPst 2009. aastal, kuigi 2007. aastal suurenes see 2,7 %-le SKPst. Sarnast arengut prognoositakse esmase eelarvepuudujäägi puhul, mis programmiperioodi lõpuks peaks olema ligikaudu 1 % SKPst.

(¹) EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 1055/2005 (ELT L 174, 7.7.2005, lk 1). Käesolevas tekstis osutatud dokumendid asuvad veebilehel:
http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

- (6) Eelarve tagasihoidlik kohandamine põhineb sellel, et parandatakse tulude suhet SKPsse, mis suureneb veidi rohkem kui kulude suhte SKPsse (ligikaudu 4 protsendipunkti võrreldes 3,5 protsendipunktiga). Tulude poolel põhineb kasv suuremalt jaolt maksudel (eriti 2007. aastal) ning "muudel tuludel" (tõenäoliselt tänu rahavoole ELi fondidest). Kulumäära suurenemine on suures osas tingitud riiklike investeeringute märkimisväärsest suurenemisest, mille osakaal SKPst peaks kava kohaselt kahekordistuma, kuna võime võtta vastu ELi fondide finantsvahendeid peaks märkimisväärselt paranema. Eelarve-eesmärgid on võrreldes 2005. aasta detsembri ühinemiseelse majandusprogrammiga vähem ambitsioonikad, kuigi aluseks olevad majanduskasvu prognoosid on sarnased.
- (7) Ühiselt kokkulepitud meetodika alusel arvatav struktuurne puudujääk (s.t tsükliliselt kohandatud eelarvetasakaal, v.a ühekordsed ja muud ajutised meetmed) peaks kava kohaselt jätkuvalt suurenema ligikaudu 3 % suuruselt puudujäägilt SKPst 2006. aastal ligikaudu 3,5 % suuruse puudujäägini SKPst 2007. aastal, enne kui see väheneb 2,25 % suuruse puudujäägini SKPst 2009. aastal. Nagu eespool nimetatud, on eelarveseisundi keskpika perioodi eesmärk struktuurne puudujääk 0,9 % SKPst, mis tuleb programmi kohaselt saavutada 2011. aastaks, st pärast programmiperioodi lõppu. Kuna keskpika perioodi eesmärk on seatud minimaalsest kontrollväärtusest (eelarvepuudujääk hinnanguliselt 1,75 % SKPst) kõrgemale, peaks selle saavutamise tagama kindlusvaru ülemäärase puudujäägi vältimiseks. Keskpika perioodi eesmärk kajastab usutavalt võla suhet ja keskmist potentsiaalset majanduskasvu pika aja jooksul.
- (8) Programmi eelarveprognooside riskid tunduvad 2007. aastal olevat enam-vähem tasakaalustatud, kuid pärast seda võib eelarvetulemus osutuda prognoosidest kesisemaks. Nii kulud kui ka tulud võivad 2007. aastal olla kavandatud väiksemad, kuna kulude puhul ei ole riiklike investimiskavade rakendamine tõenäoline ning tulud võivad olla väiksemad seetõttu, et prognoos majandustegevusest tulenevate maksutulude kohta tundub olevat väga optimistlik, mida võib teatud ulatuses seletada hiljuti rakendatud meetmetega maksuhaldamise reformi valdkonnas. Alates 2008. aastast on eelarvestraategia ebapiisavalt määratletud, mitme kuluartikli puhul ennustatakse muutlikku arengu ning eelarvestraategia karmistamist 2009. aastal ei põhjendata. Mitmetest eelarvemuudatustest tulenev kulude ületamine viimastel aastatel, ebaselgus seoses summadega, mida riigil tuleb kodanikele maksta kommunismi perioodil riigistatud varade mittetagastamise eest ning riigiettevõtete tõenäoline vabastamine kohustustest riigi ees osutavad kulude ületamise riskile, isegi kui kavandatud investeeringukulud tõenäoliselt vähenevad. Peale selle võivad investeeringuteks eraldatud liiga suured vahendid kuluda tarbimisele, nagu on ka varem juhtunud ning millel on negatiivne mõju riiklike kulutuste kvaliteedile.
- (9) Kõnealuse riskianalüüsi seisukohast näib programmis sisalduv eelarveseisund olevat ebapiisav keskpika perioodi eesmärgi saavutamiseks programmiperioodi jooksul, nagu see on programmis kavandatud. Peale selle tundub, et tavaliste makromajanduslike kõikumiste korral ei anna see piisavat kindlusvaru, et programmiperioodi jooksul ei ületa puudujääk kontrollväärtust, milleks on 3 % SKPst. Programmi kohaselt on kohandamise tempo keskpika perioodi eesmärgi saavutamiseks ebapiisav ning seda tuleks oluliselt kiirendada, et olla kooskõlas stabiilsuse ja kasvu paktiga, milles on sätestatud, et kohandamine peab olema suurem majanduse tõusuaegadel ja ning võib olla väiksem majanduse langusaegadel. Eelkõige on headel aegadel olnud struktuurne paranemine vähemärgatav ning see on kavandatud programmiperioodi lõppu, arvestades 2007. aastal vahepealse halvenemisega, peale selle ei toetata 2009. aastal kavandatud kohandamist meetmetega.
- (10) Valitsemissektori koguvõlg on 2006. aastal hinnanguliselt 13 % SKPst, mis on oluliselt madalam asutamislepingus sätestatud kontrollväärtusest, milleks on 60 % SKPst. Programmis prognoositakse, et võla suhe väheneb programmiperioodi jooksul ligikaudu 1 protsendipunkti võrra SKPst.
- (11) Kuna Rumeenia kohta puuduvad elanikkonna vananemisega seotud kulude pikaajalised prognoosid, mis koostatakse majanduspoliitika komitee ja komisjoni väljatöötatud ühiste makromajanduslike eelduste alusel ning mis teiste liikmesriikide puhul on kättesaadavad, ei ole võrreldaval ja kindlal alusel võimalik hinnata elanikkonna vananemise mõju Rumeenias. Elanikkonna vananemisega seotud olulist mõju kuludele ei tohiks riigi praegust demograafilist olukorda arvesse võttes siiski jätta arvestamata. Esmane suure struktuurse puudujäägiga eelarveseisund ei ole piisav, et stabiliseerida võlg veel enne, kui võetakse arvesse vananemise pikaajalist mõju eelarvele. Struktuurse eelarvetasakaalu parandamisega keskpika perioodi jooksul vähendatakse riske riigi rahanduse jätkusuutlikkusele.

- (12) Programmi eelarvestrateegia on osaliselt kooskõlas 2005.–2008. aasta integreeritud suunistes sisalduvate majanduspoliitiliste üldsuunistega. Eelkõige on eelarve kohandamine keskpika perioodi eesmärgi suunas ebapiisav ning seda tuleks märkimisväärselt kiirendada kogu programmiperioodi jooksul. Peale selle annab kogunõudluse reguleerimise osas muresemiseks põhjust programmi eelarvestrateegia (eelkõige riigi rahanduse põhimõtete lihtsustamine 2007. aastani) ning sellele järgnev piiratud konsolideerimine, sealhulgas vajadus säilitada jätkusuutlik majanduslik areng, jätkata inflatsioonitempo aeglustamise protsessi toetamist ning piirata maksebilansi puudujäägi (mille suuruseks 2006. aastal prognoositakse 10,3 % SKPst) suurenemist.
- (13) Stabiilsus- ja lähenemisprogrammide tegevusjuhendis määratletud andmenõuete osas esineb programmis kohustuslike andmete ja vabatahtlike andmete osas puudujääke ⁽¹⁾.

Nõukogu seisukohaks on, et eeldatava suure majanduskasvu ja maksebilansi suureneva puudujäägi taustal kavandatakse programmiga 2007. aastaks vähem pingelist protsüklilist eelarvet. Liikumine keskpika perioodi eesmärgi suunas on ebarahuldav ja programmiperioodi lõppu kavandatud (algab alles 2009. aastal) ning selle saavutamine on seatud eesmärgiks alles pärast programmiperioodi lõppu. Peale selle on eelarve-eesmärkide saavutamine alates 2008. aastast ohus. Eeltoodud hinnangut silmas pidades kutsub nõukogu Rumeeniat üles:

- i) kasutama soodsat aega, et märkimisväärselt kiirendada kohandamist keskpika perioodi eesmärgi suunas, püüdes saavutada ambitsioonikama eelarve-eesmärgi 2007. aastal ja edaspidi. Struktuurse eelarvetasakaalu parandamisega keskpika perioodi jooksul vähendatakse riske riigi rahanduse jätkusuutlikkusele;
- ii) kontrollima riiklike kulutuste kavandatud suurt kasvu, vaatama läbi nende komponendid ning suurendama kasvupotentsiaali, samuti parandama siduva keskpika perioodi jooksul riigi kulude kavandamist ja nende realiseerimist.

Peamiste makromajanduslike ja eelarveliste prognooside võrdlus ⁽¹⁾

		2005	2006	2007	2008	2009
SKP reaalkasv (muutus, %)	LP Jan 2007	4,1	8,0	6,5	6,3	5,9
	KOM nov 2006	4,1	7,2	5,8	5,6	puudub
	ÜMP dets 2005	5,7	6,0	6,3	6,5	puudub
ÜTHI inflatsioon (%)	LP Jan 2007	9,1	6,6	4,5	4,3	3,2
	KOM nov 2006	9,1	6,8	5,1	4,6	puudub
	ÜMP dets 2005	9,0	7,0	5,0	3,6	puudub
SKP lõhe (% potentsiaalsest SKPst)	LP Jan 2007 ⁽²⁾	0,2	2,1	2,2	1,9	1,1
	KOM nov 2006 ⁽⁶⁾	0,4	1,9	1,5	1,0	puudub
	ÜMP dets 2005	puudub	puudub	puudub	puudub	puudub
Valitisessektori eelarve tasakaal (% SKPst)	LP Jan 2007	- 1,5	- 2,3	- 2,7	- 2,6	- 2,0
	KOM nov 2006	- 1,5	- 1,4	- 2,6	- 2,6	puudub
	ÜMP dets 2005	- 0,4	- 0,7	- 1,0	- 1,6	puudub

⁽¹⁾ Eelkõige puuduvad andmed varude muutuste kohandamise jagunemise kohta ning andmed, mis käsitlevad tööjõu, kapitali ja tootlikkuse panust potentsiaalsesse SKP kasvu.

		2005	2006	2007	2008	2009
Esmane tasakaal (% SKPst)	LP Jan 2007	- 0,4	- 1,2	- 1,6	- 1,5	- 1,0
	KOM nov 2006	- 0,3	- 0,4	- 1,7	- 1,7	puudub
	ÜMP dets 2005	0,8	0,4	0,0	- 0,6	puudub
Tsükliliselt kohandatud tasakaal (% SKPst)	LP Jan 2007 ⁽²⁾	- 1,5	- 3,0	- 3,4	- 3,2	- 2,3
	KOM nov 2006	- 1,6	- 2,0	- 3,1	- 2,9	puudub
	ÜMP dets 2005	puudub	puudub	puudub	puudub	puudub
Struktuurne tasakaal ⁽³⁾ (% SKPst)	LP Jan 2007 ⁽⁴⁾	- 1,5	- 3,0	- 3,4	- 3,2	- 2,3
	KOM nov 2006 ⁽⁵⁾	- 1,6	- 2,0	- 3,1	- 2,9	puudub
	ÜMP dets 2005	puudub	puudub	puudub	puudub	puudub
Valitsemissektori kogu- võlg (% SKPst)	LP Jan 2007	15,9	12,8	13,5	12,6	11,7
	KOM nov 2006	15,9	13,7	13,9	14,4	puudub
	ÜMP dets 2005	17,1	15,1	14,6	14,6	puudub

Märkused:

(1) Eurostat ei ole veel ametlikult kontrollinud Rumeenia valitsemissektori raamatupidamisaruandeid. Eurostat avaldab ja kinnitab Bulgaaria valitsemissektori eelarve ja võla andmed kohe pärast nende esitamist 1. aprillil 2007.

(2) Komisjoni talituste arvutused programmis sisalduva teabe alusel.

(3) Tsükliliselt kohandatud tasakaal (nagu eelmistes ridades), välja arvatud ühekordsed ja ajutised meetmed.

(4) Programmis ei ole ühekordseid ega muid ajutisi meetmeid.

(5) Komisjoni talituste 2006. aasta sügise majandusprognosis ei sisalda ühekordseid ega muid ajutisi meetmeid.

(6) Põhineb hinnangulisel potentsiaalsel kasvul, mis on aastatel 2005–2008 vastavalt 5,6 %, 5,7 %, 6,1 % ja 6,2 %.

Allikas:

Allikas: Ühinemiseelne majandusprogramm (ÜMP); komisjoni talituste 2006. aasta sügise majandusprognosis (KOM); komisjoni talituste arvutused.